

Predplata van Šibenika
— na tromjeseč 3 Kr.
— na godinu 6 Kr.
Predplata u Šibeniku
sa donošanjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika.
Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEČ

Predplata i pisma šalju se
Uredništvu. Nefrankirana s
pisma ne primaju. Rukopisi
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
občena pisma, zabavne itd.
tiskaju se po 20 para redak
— ili po pogodbi. —

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

Politička snaga.

Dalmacija je bila u prošla doba gorovita zemlja. O tom govore već rimski pisci i vojskovođe. Za vremena doseljavanja Hrvata bila je ona još puna šuma. Današnji skoro opustjeli gradovi kao Nin, Skradin, Knin i t. d. bili su središta hrvatskog političkog života. Današnji kotari, skoro pusti i goli, i današnja zagora bili su u davnja doba najglavnije županije hrvatske, srčika hrvatske snage. Već po tom sudeći, ovi krajevi su morali i svojim zemljištem odgovarati onom političkom životu, onoj političkoj snazi, koja je vladala u njima. Ljudi su bili jaki i za državnu tvorbu sposobni za to što su živjeli na prikladnom zemljištu. Ratovali su Turcima i Mlečićima uništili mnoge šume. Rieke su počele postajati zamuljene, brda se ogoljivala, a pučanstvo počelo krležljaviti i u tim prilikama lasno je bilo Mlečiću zagospodariti nad ovom zemljom. A Mlečić, koji je znao da nije sjeguran u svom posjedu dok ne opustoši zemlju, očinio sve, što je trebalo da zemlja posve ogoli. Veći dio Metaka je sagrađen na drveću iz Dalmacije, a kao da to nije bilo dosta, cijeli predjeli su se ogolili u stratežne svrhe. Osim toga ljudi su bili primorani sjeći drva i dovažati ih na more. To je pučanstvu dodajalo pa je samo gullio žile svojih šuma, samo da prestane muke, kojim je bilo izvrženo.

Svi ti uzroci skupa uzeti učinili su od Dalmacije zemlju brdovitu i kamenitu, golu, jer kad su jednom šume utamajene, vjetrovi i povodnji učine svoju, a nastale baretine i močvare osvećuju se čovjeku izparivanjem i bolešćinam. Čovjek postaje slika i prilika zemljišta na kojem žive i obratno zemlja se nalazi u zapuštenosti, u kojoj i njezin čovjek žive.

Da se ova nevoljna slika našeg zapuštenog tla i čovjeka promieni, treba već jednom svim silama uzastojati, a ne spavati i očekivati uzkršene prekrštenih ruku. Naše uzkršene od nevolje možemo pak i sami izvjestiti. Kako je zemlja naša po čovjeku opustila, tako valja da se po čovjeku i odjene. Kako je čovjek utamajano šume tako treba da ih opet on i zasadi.

Kranjska je nazad 50 godina bila po prilici slična našoj Dalmaciji. Danas je ona zemlja zaodjenuta šumam. A nije se osuškila po sebi, nego u znoj lica ljudskoga. Dalmacija nema danas nego po koji gaj. Planine i brda su gola. Uza sve to nema u nas u ovom pogledu nikakve brige. Imademo nješto zakona, koji štite naše šume koje ne postoje, i po tom su na štetu pučanstvu, ali posebnih zakona, koji bi određivali prisilno ošumljenje nemamo.

Nema zakona, koji bi silio pokrajiru ili obćine na stanovitu racionalno ošumljenje. A ipak to bi se sve dalo lahko urediti. To se uredilo drugovdje, pa za što ne bi i kod nas? Za što ne bi svaka obćina, svaki odlomak, svako selo bilo prisiljeno da svake godine ošumi stanoviti predjel u svojem dutu? Za što se ne bi to moglo tako urediti, da bude i od novčane koristi siromašnjem pučanstvu? Za što se ne bi u tu svrhu stvorio u pokrajini pokrajinski, a po obćinam obćinski fond za ošumljivanje ove naše gole zemlje? Ili naši ljudi ne shvaćaju, da bi se samo tada moglo govoriti u nas o racionalnom gospodarstvu, o plodovitosti zemljišta, o uređenju voda i bujica, koje nanasaju neizmjerne štete i moralne i materijalne i političke?

Mi smo o tomo toliko uvjereni da ćemo ovo pitanje držati budnim, dok se već jednom zakonom ne uredi.

Drogo velevažno pitanje, koje zasjeka u našu političku snagu, jest pitanje novčano kod našeg seljaka. On je prezadužen i s toga uvijek izvržen izrabljivanju, pa nije moguće da uznapreduje. Ovo je velika rana na našoj Dalmaciji, koju treba izliječiti. A i to je moguće, samo treba uprijeti, treba shvaćati potrebe i priskočiti u pomoć, ne obzirajući se dali će se pruženom pomoći uništiti politiku sredovječnog burokratizma, koja vlada u današnjim strankam.

Kad bi naš seljački svijet bio novčano uredjen, on bi u svakom pogledu uznapredovao i lahko bi prebrdio krova, koja mu prijeti i koju već čuti usljed filokserične zaraze. Ne uredi li se kod nas novčana seljačka vjerstija, koje danas skoro i nema, mi ćemo do koju godinu imati predjela podvriženih uzasnoj gladi i pustih, jer će dotično pučanstvo morati da izseli, a mi ćemo tek tada uvidjeti i uvjeriti se da politička snaga našeg naroda nije skoro nikakva, sve dok on u sebi ne bude imao volje da uredi kako treba sva ona pitanja, koja se odnose na njegovo zemljište i življenje njegovog. Dok naše zastupstvo ne bude živo uzastojalo, da ove stvari zakonom ne uredi, dođe ni ono neće imati nikakove političke snage i biti će primorano da se i na dalje javi politikom mrvica. A baviti će se sve dok vlastodržci ne opaze, da se i preko tih hrvice može proći na dnevni red, i da je došao čas da i u našoj zemlji zavladaju tuđinac svukud i nada svim.

Mi smo ovo napisali namjerom, da naše nastojanje ne bude prekasno. Znakovci, koji nam priete užasnom budućnošću, tu su skrajnji je čas, da se maknemo i da ojačamo.

Hrvatski kralj Dmitar Zvonimir u Šibeniku.

Puno se je i razno pisalo o hrvatskomu kralju Dmitaru Zvonimiru, osobito ovo zadnjih godina.

Neki ga objeđuju, da je bio uzurpator i izdajica, koji je za hrvatsku krunu prodao Rimu hrvatsku krv; da ga jednodušna narodna volja nije podigla na prijestolje nego spletke papinskog poslanika Gerarda i latinskoga svećenstva dalmatinskih gradova; da se je iz zahvalnosti izjavio vazalom sv. stolice, pak zato da mu je položaj za cijele vladavine bio nesiguran i napokon da su ga Hrvati nemilo smakli, jer da je vodio protunarodnu politiku. Naprotiv stara hrvatska kronika veli o Zvonimiru, da je bio: "...pošten kralj, sin dobrogu spomenuća, poše crkve veoma štovati i ljubiti. I poče dobre pomagati, a prognosti zle. I bi od svih dobrih poljubjen, a od zlih nenavidjen, jer ne mogae zla vidjeti.

...I za dobroga kralja Zvonimira biše vesela sva zemlja, jer biše sva puna i urešena svakoga dobra, i gradovi puni srebra i zlata. I ne bojase se ubogi, da ga izjedbo bogati, i nejadi da mu uzme jak, ni sluga da mu učini nepravu gospodin. Jer kralj svih branjaše, zašto ni samo bezpravdu ne

posjedše, tako ni inim ne dadiše. I tako veliko bogostvo biše, tako u Zagorju kako u Primorju, za pravednoga kralja Zvonimira. I biše puna zemlja svakoga blaga, i biše više vriedna ureha (ures) na ženah i mladih ljudih i na konjih, ner ihada sve imanje i zemlja Zvonimirova biše obilna svakom razkoši, ni se nikoga bojase, ni jim niktkore mogae nauditi, razmi (osim) gujeve gospodina Boga, koje dođe svrhu ostataka njih, kako pismo govori: "Oci zobase kiselo grđje, a sinovam živo otrnuše."

Po ovomu pučkomo pričanju možemo pomisliti, da je Zvonimir bio pravedan i pošten, da ga je osobito puk ljubio, i da se je i poslie smrti saćuvala u narodu njegova važna uspomena.

Ako pak prisposobimo ovo opisivanje o miru, redu, blagostanju i uživanju u Hrvatskoj, sa riječima kojim prikazuje ono doba suvremenik sv. Petar Damijann, kad piše: "Vladari i velikaši gotovo podivljali; svud grabež, krađa, kriva prisega, sve zarazila kuga opačina. Ne pazi se na Božje ni na ljudsko pravo. Velikaši se hvastaju, kad opustoše siromasni žitak. Majke su "ante parrieda quam parentes"... tada nitko imali smatrati Zvonimirovu vladanje kao izuzetno, dapače kao zlatno doba u hrvatskoj povjesti.

SJEDNICA ODBORA ZA ZADRUGARSTVO.

Kako čitame u „Polj. Viesniku“ odbor za zadrugarstvo imao je svoju sjednicu pod predsjedanjem kneza Borella, u Zadru dana 25. siječnja t. g.

Osim ostalih stvari odbor je viećao i „o napadaju nekih novina na akciju zadrugarstva“ i zaključio je „da bi se na ustuk krivim glasovima, što ih šire neke novine o akciji o zadrugarstvu u Dalmaciji u „Poljodjelskom Viesniku“ štampale i na javnost iznašale glavni mane i neurednosti nekih zadruga, a naročito dotičnih njihovih ravnateljstva i nadzornih odbora, kao što i izvadef odnosnih odluka, što im se izdavaju i da se dotične zadruge označe samo sa početnim slovom mjesta, u kojemu se nalaze“.

Ne znamo, koje su novine napadale na akciju o našem zadrugarstvu, a znamo, da smo mi poslie Šepurinskog procesa rekli svoju, kritizirajuć nadzor zemaljskog odbora. Naši razlozi bili su stvarni, pa je mala usluga našem zadrugarstvu učinjenja, kad se nije ni moglo ni htjelo bolje odgovoriti.

Danas ćemo reći, da do nesretnijeg zaključka odbor za zadrugarstvo nije mogao doći, jer ovim postupkom raditi će se baš protiv akcije o zadrugarstvu.

Mi znamo, da ovim načinom osobe oko odbora za zadrugarstvo hoće da snime sa sebe svaku odgovornost, ali to nemiše da bude, to nigdje nije, a nebi smilo biti ni kod nas. Taj odbor valja da ima dužnost i odgovornost i prema "tomu da udesi svoje nastojanje i svoj rad. Birokratične mjere ne dostaju. Tu treba drugoga.

Mi bi smo na primjer radje bili čitali, da je odbor za Gospodarstvo uvažio naše iskrene riječi i da bude na onom temelju postavio svoj rad oko podizanja seoskih blagajna, koje su zaista i nama na srcu kao što i odboru za zadrugarstvo.

U ovom važnom pitanju kad je govora o kritici nemiše se govoriti o napadajima, već smo svi dužni, da tko bolje zna i može radi oko ove prekoristne ustanove, a nitko nemiše da se drži, kao da je u pitanju savršeni i netaknjeni.

Mi dakle, kao što ne razumijemo mnogo neumjernih odredaba koje se odnose u poslovanje seoskih zadruga, tako se ne slažemo pod niipošto sa ovim zaključkom, jer se s njim ne će ništa posteać, a svenkupno zadrugarstvo će trpiti.

Odbor za Zadrugarstvo nek radje češće i trgovački nadzire novčano poslovanje seoskih blagajna, koje su pod nadzorom Zemaljskog Odbora, a sudbena vlast one koje nisu i nek Zemaljski Odbor ne prima pod svoj nadzor blagajne, ako barem jedan dio

Nu bilo kako mu drago, istinito je to, da nepovoljni sud nekih povjestničara o Zvonimiru i o njegovome vladanju osvrta se ponajviše na slutnjama i kombinacijama, koje i ako su dopuštene, u koliko mogu da razjasne neka prieporna i nejasna pitanja, ipak ne mogu se uvažiti kao povjestne istine.

Pretpjevati se ne smije nigdje, a u povjesti pogotovo, jer se čovjek lako ogrtisi i o istinu i o pravicu, ako ne postupa oprezno, te ovdje vriedi načelo: da savjestan historik, koga pri iztraživanju nije jedino istinitost, jedino ljubav k istini, ne nalazi ono što traži radi svrhe i obzira, i što bi rado naći, nego nalazi i uvažava ono, što se izpravno daje dokazati kao istinito.

Onaj pak, koji bi htio mjeriti sve prilike i neprilike prošlih vjekova današnjim mj-rilom, pokazao bi da ne zna povjest.

Držeći se tih načela možemo izpravno kazati o hrvatskome kralju Dmitru Zvonimiru, da je već za kralja Petra Krešimira Velikoga postao bio banom slovenskim.

Iz kojega je plemena hrvatskoga potekao ne znamo, jedino u anj je poznato da je imao ujaka Stresu, i da mo je bio učitelj neki Šestak. (Sliedi).

starešinstva i nadzornog odbora nisu točno upućeni u knjigovodstvu.

Ovo nije teško postići, ta putujući učitelj zadrugarstva, odgovarajuć svom naslovu, može ih u posve kratkom roku u posao uputiti. Uvjereni smo, da drugog šepurinskog događaja naše Zadrugarstvo na taj način ne bi moglo doživjeti, a naša je želja da ne doživi. Ustreba li mi ćemo se na predmet obširnije povratiti.

Pismo iz Zagreba

ZAGREB, 11. veljače 1906.

Saborsko zasjedanje zatvoreno. Jučer je krajevskim reskriptom zatvoreno saborsko zasjedanje, otvoreno početkom studenoga pr. godine a na 15. prosinca do 15. siječnja odgojeno. Kako vam već javih, očekivao se razpust sabora te brzo provedenje obćih saborskih izbora. Do razpusta nije došlo, jer je ugarska vlada probćila našoj četrdesetorici, da će ih ovih dana neobhodno trebovati u Pešti. Već sama ova okolnost govori, što je i kakav je ovaj naš sabor i zašto služi.

Samo otvorenje saborskog zasjedanja bilježi izbor o Koprivnici, gdje su magjarini, „obustavom izbornog čina“ zapriječili ulaz u sabornicu opozicionom kandidatu. Kasnije, jednim jednim zaključkom sbrizase iz hrvatskog ustava načelo o nepovredivosti i neodgovornosti narodnih poslanika. Ali finis coronat opus, pa zato su i pri zaklju i saborskog zasjedanja, još jednom pokazali svoj nemotni bies i da samo povriedom zakona, gazenjem ustavnih slobodina uzdržavaju svoju moć. Zadnji dan saborskog zasjedanja jadao je baš u one dane, koji su određeni za interpelacije, tako da je dnevni rad zadnje sjednice glasio: treće čitanje zakonske osnove o ribarenju i interpelacije. Zast. dr. Vinković podnio je dvie interelacije: o sastavljenju izbornih listina i o aferi velikog župana varaždinskog Rubido-Zychy. Već su i vanjske magjarske talijanske i njemačke novine doniele izvješća o aferi Rubido i g.dje Jakopović, koja je bila predmetom sudbene rasprave, na kojoj je g.dja Jakopović izjavila, da je svrlom da spasi svoga radi poveljenja okrivljenog muža, obćinskog blagajnika, povriedila svoje bračno poštenje i to u odnosjama sa vel. županom Rubido u njegovoj uredovnoj sobi, buduć ju Rubido neprestano napastovao veleći, da je u njegovim rukama sudbina njezinoga muža. Uza sve to njezin je muž bio osudjen, nu poslie izvršene kazni nastupio je jedno mjesto, koje mu sam Rubido bijaše našao. Poslie nekog vremena morao je Jakopović ostaviti tu službu, jer se tako proljetelo svemogućemu Rubidu. Saznav za to, g.dja Jakopović potuži se suprugu na takovom postupanju velikog župana, te prizna mužu, kako ju je Rubido bio prisilio, da mu se iznevjeri. Suprug, saznavši za to, razstavila se od žene i bježi u Ameriku. G.dja Jakopović tuži Rubida sudu radi uzdržavanja nje i djece. Na sudu izjavi o odnošajima njenim sa baronom Rubidom, tvrdeći, da je obćila s Rubidom u uredovnoj mu sobi. Sud ju je radi te izjave zatvorio, te ona još i danas u tamnici pati. Postupak, kako vidite, sličan onomu u saboru za Khuen-Hedervara. Starčević, koji je pred sudom čin priznavao, bio je osudjen jer da je neistinito tvrdnjom htio povriediti čast Khuenovu, a Tuškan i Gržanić jednako bijahu osuđeni, jer su posvjedočili, da je David Starčević u istinu udario Khuenu. Tako i u ovom slučaju g.dje Jakopović vlada i magjaroni hoće da spase Rubida i da zabasre istinu, premda ta istina najvećma mora boliti g.dju Jakopović, koja ju priznaje. Predsjednik sabora nije niti najavio interpelacije Vinkovićeve te je zato ovaj, poslie neg je primljena i u trećem čitanju zakonska osnova o ribarenju, tražio rieč po poslovniku. U isto doba digao se i ban, da preddade kraljevski reskript. Predsjednik nije dozvolio Vinkoviću govoriti, već mu je dobio, da će ga van baci. Magjaroni viču proti Vinkoviću, da hoće zapriječiti čitanje kraljevskog reskripta, a Vinković uzvrca, da će on predsjednika van baci, jer krši poslovnik. Galama je bila silna, te je sjednica bila prekinuta. Za ove stranke dr. Vinković na izazove Tomasića i dr., koji su mu ponovno htjeli podmetnuti neloyalnu namjeru, izjavlja da ni

opazimo samo jer mislimo, da mu je ovaj dopis bio poslan iz krugova, koji najbolje znadu kumu imadu da zahvale, ako je ples izpao liepo i imao dobra uspjeha.

O važnosti i vrijednosti „M. Jedinstva“ i njegova urednika nema smisla govoriti, jer kod njih svega toga nema, a osobam, koje se utiču „M. Jedinstvu“, mi to, i kad bi mogli, ne bi zabranili, jer je to stvar njihovog ukusa.

Porotna razprava o događaju u Polešniku

Svjedoči još Knapp preko tumača njemački. Čita se zapisnik popa Crvarića i učitelja Pavličevića, koji su dne 25 kolovoza bili u Posedarju, vidili župnika Tomaševića i žuli ga gdje govori, kako bi rado došao u Zadar. — Buchofer veli, da je bio u deliji pred onom ob. Kovačevića, ali da nije ništa vidio, nego da je od drugih čuo govornice o dopisivanju. — Ispitaju se još uznici Oštrić Šime, Kovač Grgo, Luka Mitrović, koji kažu, da nisu niti što vidili, niti što čuli. Čitaju se svjedočnice o Koji Bogunoviću, iz kojih proizlazi, da je isti više puta bio osuđen radi krađe i drugih prekršaja.

Saslušavaju se upravitelj tamnice Bevilacqua i Dučić Vieko, skladištar.

Čita se izvješće o povjerenstvu, koje je dne 2 veljače otišlo na lice mjesta, da sa obtuženim popom i slugom kušaju, mogu li ta dvoica u potpunosti vratiti one sobe, gdje se je stara našla mrtva. Proizviče, da su obtuženi to mogli učiniti, sa dojmim kračunom otvorenim, ali da se je pri tom ključanica pokvarila. Opaziti je, da pri ovom postavljanju brave jedan je šaraf falio, a drugom je glava bila slomljena. Vještaci Benzoni i Monzani izvješćuju o odpornoj snazi ključanica.

Dež. odvjetnik predlaže, da se u pitanju na porotnike stavi glede Kovačevića oznaka zločina kao izdajničko umorstvo.

Počnu se sa čitanjem spisa, koji se odnose na predhodni život obtuženika. Čitanje se nastavlja i poslije podne. Nakon što su bili suočeni Milica Gnjatović i Bogunović o dopisivanju i nakon što je prva porekla navode drugoga, ničeći, da je u ičem sudjelovala, zaključen je dokazni postupak.

Čitaju se pitanja na porotnike. Za slugu Simuna Kovačevića postavljeno je samo jedno pitanje: Je li on nakonom i po tuđem nagovoru izdajno umorio dne 25 kolovoza 1905 Ana Rančigaj? — Za Don Frane Tomaševića postavljena su ova pitanja: 1. Je li on dao nalog Simunu Kovačeviću, da usrti Ana Rančigaj? 2. Je li se on odalečio u svrhu, da dade prigode, da se zločin izvrši? 3. Je li on nastojao, da zapriče, da se je doznao? 4. Je li protuzakonito u svojestv postaršok sabirača prisvojio tuđe pismo? — Za Antonijetu Oštrić postavljena su ova dva pitanja: 1. Je li ona dala nalog Simunu Kovačeviću, da ubije Ana Rančigaj? 2. Je li ona nastojala, da zapriče, da se je doznao?

Državni odvjetnik govorio je u četvrtak na večer skoro do osme ure, a i petak nastavio svoj govor od 9:20 skoro do 10^{1/2}, tako da je taj govor trajao oko 3^{1/2} sata. Zatim su govorili branitelji, a iza replike državnog odvjetnika govorio je Dr. Klaić.

Repliciraju još sasna u kratko Dr. Werk, Dr. Ziliotti i Marrocchia.

Govori toli obtažbe koli obrane učinili su najboljši utisak. Marljivo je bilo proučeno silno gradivo i zamjernom vještinom izneseno. Osobito su zanimivost pobudili govori mladih branitelja Dra Werka i G. Marrocchie. Toli jedan, koji drugi pokazali su neobični dar govorničtva. Dr. Werk odmah prvim riječima, izrečenim nekim dirljivim saučestem, ganne je slučajno, pa sve do kraja, kroz duboku analizu procesualnih rezultata, uspio je, da pozornost slušateljstva nikad ne oslabi. Zadnje riječi bile su od jakog efekta. Kod G. Marrocchie možda nije bilo toliko sugestivne snage, jer traži negdje i umjetni efekat; ali je iznio mnogo obrambenog materijala i to neobičnom lakomom riječi uz biranu frazu i elegantnu dikciju. O govorima gg. Dr. Klaića i Dr. Ziliotta obće je miješuje da su bili izvršni.

U subotu poslije podne predsjednik je čitava tri sata, vrlo objektivno, ponovio izpadke razprave, pa protumačio prototivna upite i preporučio im, da zaborave sve ono, što su čuli vani o ovom procesu, da ne podlegnu uplivi različitih stroja, već da, prosudjujući samo realne izpadke ove razprave, kao ljudi pošten i slobodni, dadu nepristran, savjestan i pravedan pravorek.

Porotnici su se povukli u 7 sati. Njihovo vijećanje trajalo sve do 10 sati. Dva su puta pozvali predsjednika jer ni jedan nije htio da bude izvjestitelj. Na koncu su se složili.

Kad su ušli u dvoranu, u obćinstvu je vladala upravo grozničava uzbuđenost. Porotnik Dominis pročitao je pravorek: I. glede Simuna Ko-

vačevića, na jedino pitanje o izdajnom umorstvu po nalogu: „da“ jednoglasno, ali ne izdajnički; II. glede Don Frane Tomaševića, na 1. glavno pitanje o danom nalogu: „ne“; na 2. sporedno pitanje o pruženju prigodi, da se zločin izvede: jednoglasno „ne“; na 3. sporedno pitanje o pokušaju, da se zločin sakrije: 7 „ne“, a 5 „da“; na 4. glavno pitanje o nezakonitij zapljeni pisma: 8 „da“ a 4 „ne“; — III. glede Antoniete Oštrić, na 1. glavno pitanje o danom nalogu: 10 „ne“ 2 „da“; na drugo sporedno pitanje o pokušaju, da se zločin sakrije: 10 „da“, 2 „ne“.

Pravorek je u obćinstvu izazvao žive koment. Obće je nedogovanje. Ulaze obtuženi. Zapisničar Dr. Kandias čita pravorek. Obtuženi su mirni. Kovačević bulji preda se i ne govori ni riječi.

Državni odvjetnik traži kazne, a branitelji iziđu elakjuće okolnosti. Sudbeni se dvor povlači. Malo vremena za tim vraća se i predsjednik čita osudu, kojom je:

1. Simun Kovačević osuđen na vješala radi zločina počinjena umorstvom po nalogu;

2. Don Frane Tomašević osuđen na 30 K globe ili 3 dana zatvora radi prekršaja počinjena ne zakonitom zapljenom pisma;

3. Antonieta Oštrić osuđena na jedan mjesec dana zatvora radi zločina, počinjena namjerom, da se ne otkrije umorstvo Ane Rančigaj.

Branitelj Dr. Ziliotti i Dr. Werk najavljuju ništovnu žalbu, Dr. Marrocchia pridržava si pravo, da to učini kroz 3 dana.

Pop Tomašević i djevojka Antonijeta Oštrić pušteni su iste večeri na slobodu.

GOSPODARSTVO Peradarstvo.

Uslied zaraze filoksera, čitimo danonice da nam se poremećuju finance našeg narodnog gospodarstva, te smo usloveni tražiti u drugim izrukama, kako da nam ove pruže sredstva potrebna za naše izdržavanje sve dotle dok nam obnova vinograda, nada ono, što su nam oni prije davali i što je nam bilo dostatno za naše uzdržavanje; a zatim da nam služe kao pričuva za svaku eventualnu nesreću, koja bi nas u gospodarstvu zatekla.

Važnu ulogu može da u ovome preduzme peradarstvo.

Čim više nastaje skupoca mesa, tim raste cijena peradi. Naša domovina nije u stanju, da nam dade toliku količicu mesa, koliko nam je od potrebe za prehranu, a to uslied pomanjkanja pašnjaka i vode pitke, tako da smo usloveni uticati se drugim susjednim državama i pokrajinama, koje zahvaleći uvidjavnosti austrijskih državnika, pri sklapanju trgovačkih ugovora, znale su između nas i njih podignuti takav kinezi zid, da smo usloveni plaćati carinu, ko da se radi o kakvom luksuznom nakitu, a ne o onome, što nam je od potrebe za svagdanju prehranu. Ovo vriedi osobito za Srbiju i Crnu Goru.

Ova njemačka osveta dovela nas je do toga, da mi strepimo danonice, da ne ostane ono bez mesa, a medjuto ono malo što ga jest, možemo reći, da je nikakovo; a i to prama vrsti dosta skupo plaćamo. Jer kosti više nego mesa zapada nas kg. 1:20 Kr. Ovo smo iztakli, da nam još jače potvrdi, kako je od pričke nužde, da se damo na uzgoj peradi.

Nu, kad i ne bi vriedili ovi razlozi, da nam peradarstvo donekle nadomjesti pomanjkanje mesa, to su drugi puno važniji za naše danonične potrebe, koji za to vojuju.

Za svagdanje domaće potrebe nema unosnije grane, što gojenje peradi, a što opet zahtjeva manje troška i još manje truda.

Kod nas možemo reći, da je ova grana do danas sasna zapuštena i ako izostavimo, koju gospodju, koja se tim kao iz zabave zanima, možemo reći u obće, da ni mi u ni vlada u ovom pravcu ništa poradili nismo. Nismo mi u obće, jer to nam svjedoče pazari, na koje se još dandanas uriek nose naše stare kokoši, a da nije vlada svjedokom je, što ni nadzornik-savjetnik Zotti u svojoj osnovi nije se ovim pitanjem ni najmanje bavio. Sve što je vlada za naše peradarstvo učinila sastoji se u jednoj namjest naredbi o načinu, kako se kokoši i tuke imaju nositi u krtoćima, a ne strmoglav.

Nu rek bi, da je vlada shvatila svoju dužnost i ako kasno, pa ako nas glasovi ne varaju, čujemo da nešto misli učiniti u ovom pravcu.

Svakako, što vlada učinila ili ne učinila, jer su njezini puti dugi, a mudrost nedokučiva, mi ipak ne treba, da čekamo, što će ona poraditi, jer će to zaista biti ko-

do sada, — kaplja u moru naših potreba, te stoga nam se nameće dužnost, da se otresemo skrbinstva i učinimo sami sve ono što možemo i što je naša dužnost za naše blagostanje.

U državama, kao što su Engleska i Belgija, koje imadu koje imadu klimu i zemljište puno gore nego li je ovo naše pokrajine, ipak peradarstvo nalazi se na daleko boljem stepenu, nego li kod nas i daje liepi prihod, jedan od najunosnijih. Mali racionalni kokošujaci danonice se podižu, a uza njih društva i škole ovakove vrsti.

U njihov primjer ugledala se i susjedna Italija, koja do g. 1880 bila je u pogledu peradarstva na istom stepenu na kojem se onod kod nas danas nalazi.

Nu Talijani su uvidjeli, da im peradarstvo može biti unosno, da ono može da nadoknadi svagdanje potrebe, da može obogaćiti onoga, tko se uzgojem peradi bavi i taj uzgoj u industriju pretvori, pa su se dali ozbiljno na posao, te je danas Italija na glasu kao prva država u pogledu racionalnoga uzgoja peradi.

Pošto naša klima, naše zemljište nije gore nego li je srednje i grnje Italije, to mislimo, da bi bilo više vriede, da se i mi počemo ozbiljno baviti uzgojem peradi.

Prošlih godina valjalo bi za dobavu jedne plemenite vrsti kokoši, golubova, tuka itd. potrošiti silesiju novaca, a više puta i u ludo, jer dalečima prevoza, slabo pakovanje bili su uzrokom, da su nam životinje stizale mrtve, ili polu mrtve, od kojih nismo imali nikakovu korist; nu dan danas u ovom pogledu nemamo se šta bojati. Razine trgovačke kuće, koje se bave razplodjivanjem i gojenjem peradi natječu se, kako će koja bolju spravu izumiti da olakoti prevoz peradi, a brže komunikacije nam jamče, da nam perad ne će na putu poerknuti od gladi.

Uzgoj peradi ne iziskuje bog zna kakvih specialnih nauka, te stoga mislimo da se ovim može svatko da bavi, koji ima samo ljubavi za to.

Kod nas obstoji, kad u obće govorimo, naša stara kokoš, koja puno jede, a ne daje nam korist ni u mesu ni u jajima onako, kako druge oplemenjene njezine sestrice.

S ovog pogleda bilo bi želiti, da se i kod nas uvedu bolje i plemenitije pasmine i da ove postepeno nadomjeste našu domaću.

Ovo bi se lako moglo postići, a za to bi se imale skrbiti naše gospodarske ustanove.

U mjestima gdje se seoske blagajne, one bi se imale prigoditi za uređenje i dobar kokošinjak, a gdje ovih nema, tamo bi ih imali zamieniti školski vrtovi.

Uzmemo li da maleni uređeni kokošinjak po najnovijem sistemu, sa 1 pievcem i 14 kakaši Valdarne rase ne zapada nego 180 kruna, a da isti nam daje 2.500 jaja, 2.000 kruna vriednosti pilića, što nam predstavlja vriednost od 17.000 kruna godišnjih, odbijemo li od ovoga 5.600 kruna troška za 15 nasada kokoši, to dolazimo do zaključka, da nam uloženi kapital daje prihod ništa manje od 63:30%.

Ovim načinom ni školski vrtovi ni naše seoske blagajne nebi bile na štetu, a uz korist koju bi imale, još bi bila za narod ta, da bi se plemenite pasmine kod nas udomile u malo godina, narod bi imao od ovoga ne malu korist jer bi nadoknadio domaću svagdanju potrebu, blagosajvuć one, koji su ga u tome uputili.

Rekosmo svoju, a do koga je, nek uvaži.

ZADNJE VIESTI

* U Tokiu se živo razpravlja o tome, što Rusi u raznim predjelima Amurske provincije tjeraju rudiški oltb bez dopusta. — Željeznica Kirin-Chiang'un bit će sagradjena samim kinezkim novcem. — Kina traži od Rusije, da joj uplati 5 milijuna taelsa, koje je bila uložila kod rusko-kinezke banke, da odaleći vojničke postaje sa željeznice u Mandžuriji i suviše da joj nadoknadi štete, koje su kinezi preko rata pretrpjeli.

* Na banketu obćeg vieća poljodjeljskih komora Bilov je nekidan izrekao govor, u kome je naglasio, da je najplemenitija zadaća vlade štiti interese seljaka. To je izrekao, kad se dotakno pitanja o uvozu marve. Zaključio je izjavom, da socijalisti ne će moć zavladati između Baltika i Alpa dok njemački težak bude imao dovoljnih sredstava za življenje.

* Po Makedoniji ustrajaju se sve nove čete. Bugari i Grci u tome pokazuju najviše djelatnosti, pa je sva prilika, da će se na proljeće ponoviti krvoproliće radi poznatih uzroka političko-vjerske propagande.

* Novi kustos Svete zemlje, otac Razzoli, u svom nastupnom govoru, kojemu je bio prisutan i generalni konzul francuzki, nije ovog puta, kao što je bio od prije običaj, spomenuo Francuzku kao zaštitnu vlast.

* Predsjednik venezuelske republike Castro kupi pol barjak sve vojnike, predviđajući rat s Francuzkom. Pak u Venezueli ne odobrava politiku Castra. Opažaju se znakovi uzbuze, koja će da obori vladu, netom Francuzka započne blokiranje Venezuele. — Venezuelska flota sastoji se od samih pet malih brodova. — Francuzki poslanik Taigny već je krenuo put Francuzke.

* Sa stalnošću se pogovara, da će Loubet sa svojom gospodjom krenuti u Italiju, i to najprije u Rim, da tamo proborave po koju sedmicu.

* Glasa se, da će Kina, poslije konferencije između nje i Rusije, zamoliti Englezku, da izprazni mjesto i luku Vei-hai-vei.

* Car Vilim podijelio je japanskom generalu Nogi-u orden „Pour le merite“ u znak zahvalnosti, što je u mandžursku japansku vojsku primio kneza Karla Antuna od Hohenzollerna.

* Praški načelnik Dr Srb, čija služba iziće do malo vremena, predao je ostavku.

* Cezar Lombroso u jednom svom znamenitom članku, što ga je objelodanio u „Courier Européen“, veli, da je Sonnino jedini čovjek, koji je u Italiji mogao preuzeti vladu i započeti korisno i uspješno djelo okrepjenja domovine. On je jedini, koji će se kao pravi značajnik, odlučno oprieti svim pogubnim klikama.

* Poslanik jedne od vlasti, koja je direktno najviše interesovana na međunarodnoj konferenciji u Algerirasu, izjavio je, da sporo napredovanje razprava ovisi o tome, što nitko još nema srca zaseći u pitanja, koja su od glavne važnosti iz straha, da se tim ne izazove konačni sukob. — S druge strane tvrdi se, da će ipak u svim važnijim pitanjima doći do sporazuma između Francuzke i Njemačke.

* Turski brodovi izkrcali su u Smirni i Hod-nij 1400 ruskih bjegunaca.

* „Heraldo“ baveći se sadašnjim pojažajem u konferenciji u Algerirasu zaključuje, da će ista mirno svršiti svoja vijećanja.

* Mnogi finacijalni francuzke činovnici zahvalili su se službi, jer da se uzimanje inventaga u crkvama kosi sa njihovim vjerskim osvjedočenjem.

* Osnova o izbornoj reformi bit će prikazana zastupničkoj kući u Beču na 19. ov. mj. Više listova javlja, da će Dalmacija imati dva zastupnika manje.

* Srbska vlada odlučno opravdava, da austrijski putnici bivaju napastovani na granici radi putnog lista. Srbija je dokinula još pred više godina kontrolisanje putnog lista, dočim da se u Austriji to još predviđa.

* Došlo je do bitke između ustaških četa u Egripalanci. Zapljenjeno je vaznih papira, po kojima se je doznalo, da se u Skoplju dieli oružje, koje je kupljeno u Bugarskoj.

NAŠE BRZOJAVKE.

ZAGREB, 14. Pošto za 19. t. mj. predstoji razpust zajedničkog sabora u Budimpešti Kossuth je brzojavno odgodio riečki sastanak.

BUDIMPEŠTA, 14. Fejevary bio je na audijenciji kod kralja i primio je upute za razpust sabora na 19. o. mj.

BUDIMPEŠTA, 14. Danas će ovdje konfirirati zanimani ministri o aktivaciji nove carsne tarife. Odaslanici srbski-Vuić i Milovanović-povratit se u Beč. To se smatra dobrim znakom.

BEČ, 14. U parlamentu prikazan je na prihvat trgovački ugovor s Italijom i s Belgijom. — Zabačena je prešnost predloga glede Trsta.

BEČ, 14. Klofačevci prikazat će u parlamentu prešni predlog o vojničkim providjenjima u Českoj.

ALGERIRAS, 14. Razpoloženje na skupštini dobro je u pogledu pitanja o uredbi policije u Maroku.

Vlastnik, izdav. i odgovorni urednik: D. R. VINKO SMOLČIĆ. Tiskarica Ivan Staginžat — Šibenik.

Kovačima na znanje. Tko želi kupiti dobrog kovačkog alata nek se obrati na *Petra Marenzi, kovača u Šibeniku.*

Traži se drugi jamac

na 600 kruna uz mjesečno odplaćivanje duga. **Bez mjenice.** — Uz nagradu ili za ljubav, ako i nepoznatu.

Propitati se pod „**Drugi jamac**“ pismeno kod uredništva lista.

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Častim se javiti p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratovštinama, da sam otvorio u ovom gradu

TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA.

Kod mene dobit se mogu izvrstne, a već od mnogih priznate u svim veličinama **svieće od pravog pčelinjeg voska**, kao i finog crkvenog tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. mušterija prima se najspretnije, te se obvezujem obaviti njihove naloge u što kraćem roku, obvezom najpompnije izradbe i uz najpovoljnije uvjete.

S. velepoštovanjem

VLADIMIR KULIĆ

Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

== Svaki trgovac, koji ne oglašuje svoju robu, ustupa mjesto svojim takmacima, koji oglašuju. ==

VAŽNO ZA DJECU!

Jedan od najboljih načina, da se **djeca sačuvaju zdrava**, da im se **poboljša krv** i **ojačaju pluća** jest davati im više puta na dan **meda**, ili sama, ili s kruhom i s mliekom. — Preporuča se i starijima proti nazebam.

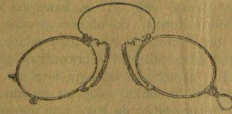
Čista naravskog meda po 60 novč. klg. može se dobit samo kod

Vladimira Kulića.

Zlatarija Antuna Vučića

Šibenik (Glavna ulica)

Izbor svakovrstnih zlatnih i srebrnih predmeta, kao i dragocjenih kamenâ. — Kupuje staro zlato i srebro uz najvišu cenu. — Veliki izbor lepih galantarija pravog kineškog srebra.

Skladište svih vrsti stakala za uzdržanje i poplojšanje vida, finih dalekozora, toplomjera, tiakomjera itd. — Primaju se i popravci uz najumjerjenije cijene.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA

PODRUŽNICA ŠIBENIK

(Centrala u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)

obavlja sljedeće poslove:

Prima novac u svrhu ukamafivanja na uložnice i blagajničke doznacnice, te uz potvrde na tekući ili na ček račun.

Preuzima vrijednosne papire i ine vrijednote u pohranu. Preuzima u svrhu naplate mjenice, napunice i čekove za našu državu i za inostranstvo.

Daje predjumeve na vrijednosne papire, zlatni i srebrni novac i robu.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire i vrijednote, naročito sve vrsti državnih i privatnih srećaka, državnih zadužnica, željeznikih i industrijalnih papira, založnica prireditelji, obveznica, inostranskog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebrnog novca naše zemlje i inostranstva.

Unovčuje izručene srećke, zadužnice i dospjele kupone, te nabavlja nove kupone arke. Provadja osiguranje proti tečajnom gubitku izričanih srećaka i zadužnice.

Obavlja vinkulacija i devinkulacija svih vrsti vrijednosnih papira, polaže vojničko-tenitbene i sve druge jamčevine u vrijednosnim papirima, te provadja konverzije.

Izvršuje isplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje kreditna pisma.

Ekomptira mjenice, napunice i kupone vrijednosnih papira. — Prodaje promese za sva voćenja. — Obavlja besplatno reviziju svih srećaka naše države i drugih u njoj dozvoljenih. — Osim toga obavljat će i sve ostale transakcije, koje zasjeduju u bankovnu struku, uz najpovoljnije uvjete. Sve potanje obavijesti daje rado usmeno i pismeno.

Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik).

Pozor!

Stiglo je novo

MAUTHNEROVO SJEMENJE

već poznato od mnogo godina radi svoje vrstnoće.

Pravo Mauthnerovo sjemenje mora na svakom paketu imati ime: Mauthner.

Prodaje jedino **GIULIO RAGANZINI** — ŠIBENIK, Glavna ulica.

Preporuča, suviše p. n. občinstvu svoj dućan

grozdjarije, kuhinjskih i porculanskih predmeta, staklarije i t. d.

Jadranska Banka u Trstu

Bankovne prostorije u ulici Nicolò Macchiavelli, br. 26.

započela je svoje poslovanje, — te

obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predjumeve na vrijednosne papire, kao i na robu ležecu u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote, i unovčenje kupovne izričebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje dozname na sva glavna tržišta monarkije i inozemstva, te otvara vjeršije uz izprave (dokumente) ukreavanja.

Prima novac na štedioničke knjizice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge nabrže i najsavjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najviše uvjete.

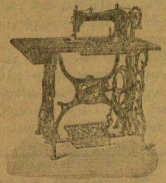
Štovanom občinstvu preporučujem upotrebljavanje **MAGAZINOVE SMREKOVAČE**, koja okrijepljuje želudac, razgrjiva živce, zaustavlja proljev i lieči od groznice, tifusa, hunjave i t. d.

Samo čista, odlikovana „Smrekovača“ dobiva se kod distileura

RISTA P. MAGAZINA

Šibenik (Dalmacija).

NAJBOĻI I NAJJEFTINIJI
SIVACI STROJEVI 0 0 0
„SINGER“ 0 0 0
MANJOLIH SISTEMA 0 0

DOBIVAJU SE SAMO U SKLADIŠTU, SIVACIH STROJEVA „SINGER“
IVAN GRIMANI - ŠIBENIK.

VELIKO SKLADIŠTE POKUŠTVIA

A. DELFIN

ŠIBENIK (Glavna ulica)

obskrbljeno je raznim krasnim okvirima, ogledalima i lapečarijom. — Velika izradba - narodnih škrinja -

Naručbe se izvršavaju najvećom točnošću. Cijene umjerene uz najpovoljnije uvjete. 0 0 0 0 0 0

Drogarija Vinka Vučića Šibenik

(prije A. Junakovića)

preporuča svoj bogato obskrbljeni dućan raznim ljekovitim mirodijama, predmetima iz gume, svakovrstnim mineralnim vodama, velikim izborom najfinijih parfima i predmeta nuždnih za bolesnike.

PROTI SLABOĆI DJECE I ODRASLIH proti plućnim bolestim, žliedzdam, škrofolozi itd.

Prirodno bakalarovo ulje

CLARKSON BR. 5

zgotovljeno u Newfoundland-u

Ovo bakalarovo ulje, koje propisuju prvi medicinski autoriteti, mora se svim do sada poznatim vrstnim predstaviti; te i radi lake probave i ugodnog ukusa veoma je preporučeno u svim onim slučajevima, u kojim liečnik želi postići okrepju celog organizma, kao i povišenje tjelesne težine, poboljšanje sokova i čišćenje krvi.

— Čuvat se treba od naličnosti. —

Zahtjevati se mora naročito **CLARKSON BR. 5 ULJE OD BAKALARA.**

— Cijena za svaku flašu Kr. 2. —

— Sandučić od 6 flaša Kr. 10. —

Glavno skladište za Dalmaciju, Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu: **C. RUGGERI, Ljekarna k sv. Antji od Padue ŠIBENIK.**

LOZE

dalmatinske, navrnute na amerikanškoj podlozi, pripravlja za jesen g. 1906. za okuženo područje

PEČENKO I DRUG

Komen - Primorsko.

Cijene su:

Navrteci na rupestris monticola 1000 km. K 120

„ aramon x rupestris b. l. „ „ 140

„ riparia x rupestris „ „ 140

Naručbe primaju se do 31. siječnja g. 1906. - Sa naručbom zahtjeva se 20 % kapare.

Tko želi baš svoju lozu, može poslati poštom mladike srednje debljine.

Ti nikada naći nećeš

boljeg i uspješnijeg medicinskog sapuna do davno prokušanog **BERGMANNOVA LIER-MLIEČNOG SAPUNA**

(LILLENMILCHSEIFE)

od Bergmanna i dr., Tetschen na/L. kojim se njeguje koža, kojim se osobito uklanjaju s nje ljetne pjege i s kojega lice dobiva njeznu boju.

Predplatno komad 80 para u Drogariji Vinka Vučića - Šibenik.